

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

**SOCIÁLNĚ – CHARITATIVNÍ DÍLO SPJATÉ S RODNÝM
DOMEM J. N. NEUMANNA**

Vedoucí práce: prof. Paedr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Petra Pfeffrová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce, kombinovaná forma studia

Ročník: 3

2014

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

V Netolicích dne 31.3.2014

.....

Petra Pfeffrová

P o d ě k o v á n í

Ráda bych poděkovala prof. PaedDr. Th.Lic. Martinovi Weisovi, Th.D. za pomoc, poskytnuté konzultace, odborné vedení a lidský přístup při zpracování této bakalářské práce.

Dále děkuji SM. Sebastianě SCB, člence Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, jež působí v Hospici sv. Jana N. Neumanna v Prachaticích a paní ředitelce Domova pro seniory Mistra Křišťana Ing. Bc. Haně Vojtové, za poskytnutí potřebných informací a materiálů.

Obsah

Úvod	6
1. Uvedení do problematiky	7
1.1. Jan Nepomuk Neumann.....	7
1.1.1. Mládí Jana Nepomuka Neumanna.....	7
1.1.2. Jan Nepomuk Neumann v Českých Budějovicích a v Praze	7
1.1.3. Jan Nepomuk Neumann v Evropě	9
1.1.4. Jan Nepomuk Neumann v USA.....	9
1.2. Prachatice od vzniku do let narození a mládí Jana N. Neumanna	11
2. Rodný dům Jana Nepomuka Neumanna	12
2.1. Období 1686-1806.....	12
2.2. Období 1807-1860.....	12
2.2.1. Matka Karolina – Jana Neumannová.....	14
3. Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.....	14
3.1. Vznik kongregace	14
3.2. Kongregace v Čechách.....	15
4. Sociálně charitativní činnost v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna	16
4.1. Období 1860-1887.....	16
4.2. Období 1888-1939.....	18
4.3. Období 1940-1949.....	19
4.4. Období 1949-1952.....	20
4.4.1. Vojtěcha Hasmandová.....	21
4.5. Období 1953-1975.....	24
5. Osudy rodného domu Jana Nepomuka Neumanna po roce 1975.....	25
5.1. Domov Důchodců.....	25
5.1.1. Domov důchodců do 70. let 20. století.....	25

5.1.1.1.	Svatořečení a rodný dům Jana Nepomuka Neumanna	25
5.1.2.	Domov důchodců v 80. letech 20. století	26
5.1.3.	Domov důchodců po Sametové revoluci 1989	27
5.2.	Hospic sv. Jana Nepomuka Neumanna Prachaticích.....	31
5.2.1.	První myšlenka a stavba hospice v Prachaticích	31
5.2.2.	Provoz hospice v Prachaticích	33
Závěr		34
Seznam použité literatury		35
Seznam internetových zdrojů		37
Seznam příloh.....		38
Přílohy		39

Úvod

Od narození bydlím v Netolicích nedaleko Prachatic. Několik let jsem v Prachaticích pracovala v Oblastní charitě. Toto krásné město s bohatou historií, ležící na Zlaté stezce mi velmi imponuje. Z toho důvodu jsem si pro psaní bakalářské práce zvolila, z vypsanych témat pana profesora Weise, téma Sociálně – charitativní dílo spjaté s rodným domem J. N. Neumanna.

Cílem této bakalářské práce, jak je zřetelné z tématu, je zmapování sociálně charitativní činnosti v rodném domě Jana N. Neumanna. Hlavní důraz bakalářské práce je zaměřen na sociálně – charitativní činnost, na historii domu od jeho prvních zmínek v roce 1686 do ukončení činnosti Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v tomto domě v roce 1975. Jelikož dům i nadále sloužil a slouží k sociálním službám, zaměřím se v poslední kapitole na jeho osud dále od roku 1975 do současnosti.

Touto bakalářskou prací se pokusím scelit osud a historii rodného domu Jana N. Neumanna s největším důrazem na období, kdy v něm byla vykonávána sociálně – charitativní činnost.

Pro uvedení do celé problematiky zmapuji krátce osud Jana N. Neumanna od jeho narození, doby studií, cesty do Ameriky až po jeho náhlé úmrtí ve Filadelfii. Popíši také město Prachatice od jeho vzniku do doby mládí Jana N. Neumanna. Zmíním osud rodného domu od roku 1686, kdy byl jeho majitelem Matyáš Latura, v roce 1772 zde bydlel Simon Koidl, od kterého dům koupil otec Jana pan Phillip Neumann. V další kapitole se budu zabývat Kongregací Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která jako první začala v rodném domě Jana N. Neumanna poskytovat sociálně – charitativní činnost. Nejvíce se budu věnovat sociální činnosti Kongregace a státu v jednotlivých obdobích až do roku 1975. V poslední kapitole se zaměřím na sociálně – charitativní činnost v rodném domě Jana N. Neumanna od roku 1975 až do současnosti.

Při psaní bakalářské práce a získávání potřebných informací budu vycházet především z knih Václava Starého, Luboše Koláčka, Remigie Češíkové a Inviolaty Krupkové. Dále z publikační činnosti Sebastiany Veselské a pana profesora Martina Weise, z dochovaných kronik domova důchodců, z informací od paní Hany Vojtové a pamětnice paní Herbstové.

1. Uvedení do problematiky

1.1. Jan Nepomuk Neumann

1.1.1. Mládí Jana Nepomuka Neumanna

Jan Nepomuk Neumann se narodil dne 28. března 1811 v Prachaticích do německo-české rodiny. Jeho otec Phillip Neumann se přistěhoval do Čech z Bavor ve svých 28 letech. Po nějaké době se usadil v Prachaticích. Syna Jana měl se svou druhou manželkou Anežkou Lepší, jejíž jméno uvádějí některé prameny vlivem germanizace jako Loebisch či Lebusová. Avšak není pochyb, že Anežka byla české národnosti.¹

„Biskup Neumann, když vzpomínal na své dětství, říkával, že byl vychován podle způsobu starosvětského, přísně katolického. Vskutku si z domácí výchovy odnesl vzácnou vyváženost: smysl pro povinnost a laskavě odpouštějící důvěru a patří k těm velkým kněžím, kteří v jediné osobě integrují mužské a ženské vlastnosti – jako biskup měl v sobě jak otcovskou rozhodnost a pevnost, tak mateřskou trpělivost a věrnost.“²

Jan byl jako dítě velmi zvědavý a také sečtělý, proto jeho časté dotazy velmi zaujaly jeho učitele. Maminka Anežka vedla své děti přísně katolicky a vodívala je pravidelně do kostela, do Jana vkládala velké naděje.³

„Po obvyklé počáteční nejistotě se Jan Neumann brzy stal dokonalým ministrantem. A byl také přesný. Zvláště rád doprovázel kněze k nemocným. To v jedné ruce nosíval svítilnu a druhou zvonil hlučně celou cestu – vždyť velebný pán nesl svaté přijímání.“⁴

1.1.2. Jan Nepomuk Neumann v Českých Budějovicích a v Praze

Studia Jana Nepomuka Neumana v Českých Budějovicích byla nejdříve bezproblémová, po výměně učitele v kvartě měl jisté problémy, ale „ve vyšším gymnáziu měl již opět vynikající výsledky, a to především v přírodovědných disciplínách, které si zvláště oblíbil. Jeho znalosti astronomie, botaniky a fyziky překračovaly daleko průměr. První vědecké zaujetí zcela u Neumanna přehlušilo zájem o jiné zábavy, takže byl svým kolegům poněkud hádankou. Na jedné straně dobrý kamarád, který vždy ochotně pomohl, dobrý společník všude, kde se jednalo o vážnější

¹ Srov. PIŤHA, Petr. *Čechy a jejich svatí*. Praha:Comdes, 1999. ISBN 80-902776-0-8

² tamtéž

³ Srov. PIŤHA, Petr. *Posel ze zámoří, sv. Jan Nepomuk Neumann*. Praha:Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Registrační číslo 53/1988

⁴ GALVIN, James. *Život Jana Nepomuka Neumanna*. Kostelní Vydří:Karmelitánské nakladatelství, 2009. Dítě zeleného čtvrtku, s.11-18. ISBN 978-80-7195-325-8

*věci, a skvělý debatér v oněch mládí charakterizujících nekonečných hovorech, na druhé straně však tichý a plachý, stranící se zábav, bez zájmu o děvčata a milostné historky.*⁵

Po maturitě, kterou Jan složil s vyznamenáním, se rozhodoval pro další dráhu svého studia. Přemýšlel nad studiem práv, lékařství a teologie, tedy nad ušlechtilými zaměstnáními, která jsou uznávána po celém světě, nad zaměstnáními, která jsou považována za něco posvátného. Měl velmi rád a rozuměl přírodním vědám, klonil se tedy nejvíce ke studiu medicíny, kde by své znalosti dobře uplatnil. Studium teologie by se mu také líbilo, ale na něj se hlásilo příliš mnoho uchazečů a bez alespoň malé protekce nebylo možné se na toto studium dostat. Jeho otec byl za studium medicíny velmi rád, ale matka Anežka Jana přesvědčila a ten nakonec poslal přihlášku i do kněžského semináře, i když to považoval za marnou snahu. Jan byl ke studiu ihned přijat a považoval to za jakési znamení pro své další životní poslání.⁶

Již během studia v Českých Budějovicích začal Jan Nepomuk Neumann se svým přítelem Vojtěchem Schmidtem rozvíjet myšlenku, že odcestuje za oceán do Ameriky.

Studium teologického semináře V Praze bylo do značné míry pro Jana Nepomuka Neumanna zklamání, jak uvádí ve svém životopise: *„v Praze v naději, že by se tam dala získat také znalost francouzštiny a angličtiny; ta znalost byla námi ovšem považována za mnohem nezbytnější, než v tomto případě skutečně byla. Vd. otec biskup sice vyhověl mé žádosti, čekalo mne však záhy veliké zklamání. Sotva jsem totiž navštívil několik hodin francouzské školy v Klementinu, přišlo rozhodnutí vd. otce arcibiskupa pražského, že se těchto přednášek nesmí žádný seminarista účastnit. Anglicky jsem se mohl učit ještě méně, poněvadž tento jazyk se tehdy na /pražské/ univerzitě vůbec nevyučoval. Stejně tak se mi v Praze hrubě znelíbili profesori dogmatiky a morálky, jakož i pastorální teologie. Ten prvý z nich byl zdá se mi spíše proti papeži než pro něj. Působil však natolik směšně, že nedokázal získat ani tu trochu respektu potřebnou k tomu, aby mohl vůbec školit. Ten druhý se oháněl příliš filosofií, aby mu kdo z nás mohl rozumět, ten třetí pak byl ve všem všudy josefinista. Stálo mě mnoho úsilí a přemáhání zabrat se do studia předmětů a názorů, jejichž pošetilost jsem už nahlédl. Je škoda, že na témže ústavu bylo tolik učiněno pro uchování lesku učenosti, místo aby byly šířeny dobře katolické a opravdu prokazatelné vědomosti a znalosti. Takto jsem byl ze srdce*

⁵ PIŤHA, Petr. *Posel ze zámoří, sv. Jan Nepomuk Neumann*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Registrační číslo 53/1988

⁶ Srov. tamtéž

*rád, když jsem se v srpnu roku 1835 mohl po dobře přestálé zkoušce vrátit nazpátek do Budějovic.*⁷

1.1.3. Jan Nepomuk Neumann v Evropě

Svou cestou do Ameriky chtěl Jan Neumann také vyřešit svou situaci s nevysvěcením, o kterém se dozvěděl od H. Dichtla. Odešel z domova v Prachaticích bez jediného rozloučení, nechal pouze dopis. Tento dopis byl psán jako velká omluva celé rodině a byl plný lásky. Pro Jana muselo být nesmírně těžké opustit svou rodinu bez rozloučení a požehnání, a vydat se na tak dalekou a složitou cestu do neznámé Ameriky.⁸

Dne 16. února 1836 dorazil Jan Nepomuk Neumann do rakouského Lince. *„Potom se Neumann vydal na další cestu do Mnichova, kam se však nedostal, protože se cestou zastavil v klášteře v Altöttingu, kde si prohlédl tamní poutní kostel.*

*Do Mnichova přijel Jan Neumann dostavíčkem teprve 20. února a zde se setkal se svým bratrancem Filipem Jansonem, který tam byl kyrysníkem osobní královské gardy.*⁹ Dne 10. dubna nastoupil ve francouzském Le Havru na loď Evropa.

Plavba přes oceán byla bez dalších problémů, jen při příjezdu do Ameriky musela loď čekat, protože lidé na ni onemocněli a i kvůli větru byl vjezd lodi do přístavu nebezpečný. Jan Nepomuk tuto situaci vyřešil tím, že se člunem nechal převézt na States Island, odkud odplul na parníčku Herkules do New Yorku.¹⁰

1.1.4. Jan Nepomuk Neumann v USA

*„Jan Nepomuk Neumann byl velmi srdečně uvítán starým newyorským biskupem Duboisem. Přestože se objevila určitá formální nesnáz v tom, že Jan neměl dimissoriální listinu, kterou by ho jeho biskup v Čechách propouštěl ze své diecéze, byl ihned vysvěcen a 26. 6. 1836 slavil svou primici v kostele sv. Mikuláše. Ihned poté byl vyslán do farnosti v oblasti Niagarských vodopádů.*¹¹

⁷ KAREŠ, Ivo. *Johann Nepomuk Neumann: Vlastní životopis.* [online]. [cit. 2014-02-13]. Dostupné

z WWW: http://www.kohoutikriz.org/data/w_neuma.php

⁸ Srov. PIŤHA, Petr. *Čechy a jejich svatí.* Praha:Comdes, 1999. ISBN 80-902776-0-8

⁹ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann.* Prachatice:Nahoře, 1997. Jan Neumann na cestách Evropou, s.122-127. ISBN 80-900811-0-X

¹⁰ Srov. KOLÁČEK, Luboš. *Svatý Jan Nepomuk Neumann: Americký světec z Prachatic.* Praha: DVB, 2011, Strastiplná, dobrodružná cesta Evropou a přes oceán, s. 53-61. ISBN 978-80-87090-46-6.

¹¹ PIŤHA, Petr. *Posel ze zámoří, sv. Jan Nepomuk Neumann.* Praha:Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Registrační číslo 53/1988

Jan Nepomuk Neumann si uvědomil, jak je důležité pro jeho další činnost v Americe být součástí nějakého řádu. „V říjnu 1840 tedy Neumann opouští farnosti a klepe na dveře Kongregace Nejsvětějšího vykupitele v Pittsburgu, kde je vřele přijat. Jan Nepomuk přinesl si do řeholního života řadu vlastností, které mu usnadnily situaci. Byl blízký redemptoristické spiritualitě, dalo by se říci, že ji v hlavních rysech měl, dříve než do kongregace vstoupil.“¹²

Ve své pastorační činnosti kladl na první místo péči o výchovu dětí, protože víra získaná v dětství je plně zapsána do vědomí člověka a ten poté svou víru vnímá zcela samozřejmě. Janovou další činností bylo také vzdělávání pro obohacení lidu. Ke vzdělávání bylo nutné založit katolické školy. V té době katolické školy nebyly, školy měly pouze jiné víry, katolíkům tedy nezbývalo než nechat své děti bez vzdělání nebo je vystavit nátlaku jiné církve.

Jako učitel byl Jan Nepomuk Neumann výjimečný. Dokázal svým zajímavým vyprávěním upoutat pozornost dětí, zajímal se o jejich starosti a problémy, někdy jim také dával malé dárky. Bohužel tato Neumannova činnost není nikde přesněji popsána, ale bezpochyby jí věnoval mnoho času a sil. Samotné vyučování a příprava na něj přispěly k jeho vyčerpání.

Dalším velkým a vyčerpávajícím úkolem Jana Nepomuka Neumanna byly návštěvy domů a obcí, jejichž obyvatelé z důvodu velké vzdálenosti nemohli pravidelně chodit do kostela. Pro tyto návštěvy sebou vždy nosil velmi těžký batoh s bohoslužebným náčiním, rouchem, knihami a dárky pro děti.

Nejen z tohoto důvodu se věnoval také stavbě kostelů, aby i lidé žijící ve vzdálených místech měli své kostely, kam mohli pravidelně docházet. Jan Nepomuk Neumann vybudoval celou síť kostelů.

Zamyslíme-li se nad tím, jak to mohl Jan Nepomuk Neumann všechno stihnout, dojdeme k závěru, že musel mít vše precizně naplánované a několik zdrojů dokonce uvádí, že spal pouze 3 až 5 hodin denně.¹³

Ve 41 letech byl Jan Nepomuk Neumann vysvěcen a stal se biskupem, v té době odchází do Filadelfie. „Ve svém biskupském působení postupoval Neumann podle zkušeností z farní pastore. Na přední místo klade vizitace. Každý rok navštívil více než polovinu farností obrovské diecéze a nepřipustil, aby některá farnost svého biskupa

¹² PIŤHA, Petr. *Čechy a jejich svatí*. Praha:Comdes, 1999. ISBN 80-902776-0-8

¹³ Srov. PIŤHA, Petr. *Posel ze zámoří, sv. Jan Nepomuk Neumann*. Praha:Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Registrační číslo 53/1988

neviděla déle než dva roky. Byl přitom ochoten jet celý den, aby udělil biřmování jedinému dítěti. Jeho filadelfským spolupracovníkům se to jevílo přehnané. Na druhé místo kladl opět zájem o školy a během devíti let svého působení vytvořil sít' více než sta školských ústavů.¹⁴

Jana Nepomuka Neumanna postihla ve věku nedožitých 49 let dne 5. ledna 1860 mrtvice přímo na ulici v americké Filadelfii. Shromažďování podkladů pro beatifikaci začalo již v roce 1886, v říjnu 1963 byl Jan prohlášen za blahoslaveného. Jeho kanonizace papežem Pavlem VI. v neděli 19. června 1977 v Římě se stala celosvětovou událostí. Dodnes je Jan jako čtvrtý filadelfský biskup uznáván jedním z největších amerických světců.¹⁵

1.2. Prachatice od vzniku do let narození a mládí Jana N. Neumanna

V 16. století, kdy město Prachatice zažívalo velký rozvoj díky zisku ze Zlaté stezky, se utvořila dnešní podoba jeho centra. „V prostoru nedaleko Pasovské brány byl zbourán rožmberský zámek, postavený v 15. století, a toto místo, podobně jako prostory mezi kostelem a Dolní branou, bylo zastavěno měšťanskými domy. Rovněž tak bylo rozšířeno předměstí, setkáváme se s označením Dolní a Horní předměstí.“¹⁶

Prachatice se velmi rozvíjeli v obchodu se solí a v řemeslné výrobě, v té době dokonce vzniklo i několik nových cechů. Důraz byl kladen i na obranu města, proto vnější pás hradeb doplnilo 7 bašt uzpůsobených k dělostřelbě. Ovšem těžká třicetiletá válka na nějakou dobu ukončila rozkvět města a další výstavbu. Důsledky války prachatičtí odstraňovali ještě v roce 1654, kdy bylo 41 domů zničených a 26 prázdných. V 18. století se na Dolním předměstí již začaly rýsovat budoucí ulice. Rozvoj Prachatic poté pozastavily pouze dva požáry v letech 1761 v Dolním předměstí a 1822 v Horním předměstí.¹⁷

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Srov. ČERNÝ, Antonín. *Sv. Jan Nepomuk Neumann ...[online]*. [cit.2014-02-18]. Dostupné z WWW: http://katolicka-kultura.sweb.cz/jan_nepomuk_neumann_na_filatelistickem/jan_nepomuk_neumann_na_filatelistickem.htm

¹⁶ Fencel, Pavel, KOUTNÁ, Jana, MAGER, Jan, Antonín. *Zmizelé Prachatice*. In Zmizelé Čechy, Prachatice. Praha a Litomyšl: Paseka, 2007, s.24-45. ISBN 978-80-7185-843-0

¹⁷ Srov. tamtéž

2. Rodný dům Jana Nepomuka Neumanna

2.1. Období 1686-1806

Jako první majitel rodného domu Jana Nepomuka Neumanna je uváděn Jiří Pelhřimovský, který jej v roce 1686 prodal Matyáši Laturnovi. Matyáš Laturna se v tomto domě živil jako jirchář, „*jircha je kůže vydělaná na měkko*“¹⁸, tomuto řemeslu se také říkalo bělokožešnictví.

Roku 1772 získali do svého vlastnictví dům manželé Simon a Anna Koidlovi. Pan Simon Koidl v tomto domě provozoval krejčovství. Po jeho smrti dne 11. srpna 1805, prodali jeho dědici v roce 1806 dům Phillipovi a Agnes Neumannovým, kteří za něj zaplatili nejvyšší částku 1630 zlatých.¹⁹

2.2. Období 1807-1860

*„V tomto období sehrál velkou roli v historii domu Phillip Neumann, otec Jana Nepomuka. Phillip Neumann se narodil v roce 1774 v bavorském městečku Obernburg na řece Mohan. Některé zdroje uvádí, že z tohoto města odešel po obsazení francouzským vojskem ze strachu z napoleonských válek. „Skutečnost však byla jiná. Zjistil to jihočeský historik Václav Starý, který se zatím asi nedůsledněji zabýval původem sv. Jana Nepomuka Neumanna, jeho mládím a životem v Čechách. Janův otec tedy neprchal před Napoleonem. Pouze se vydal na cesty, dle dobových zvyklostí „vyrazil na zkušenou“, aby si v rámci svého mistrovství v oboru punčochářském rozšířil řemeslné znalosti a dovednosti.“*²⁰

Nejstarší písemný dokladem o pobytu Phillipa Neumanna na českém území je z 8. ledna 1800, kdy na netolickém magistrátu zažádal o udělení měšťanského práva, této žádosti bylo vyhověno a Phillip Neumann se stal netolickým měšťanem a punčochářem.

V roce 1802 se Phillip Neumann přestěhoval do Prachatic a dne 22. dubna 1802 zažádal na prachatickém magistrátu o měšťanství. Jeho žádost byla přijata, tak se stal prachatickým měšťanem a mistrem punčochářem. Jako punčochář byl členem

¹⁸ MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Československá akademie věd, 1971. ISBN 505-21-875

¹⁹ srov. KOLÁČEK, Luboš. *Svatý Jan Nepomuk Neumann, Americký světec z Prachatic*. Praha: BVD, 2011. Rodina budoucího světce, s. 7-12. ISBN 978-80-87090-46-6

²⁰ KOLÁČEK, Luboš. *Svatý Jan Nepomuk Neumann: Americký světec z Prachatic*. Praha: DVB, 2011, Rodina budoucího světce s.7-12. ISBN 978-80-87090-46-6.

„racejchu“. Tento „racejch“ v Prachaticích spojoval jednotlivé cechy punčochářů, soukeníků, sklenářů a hrnčířů. Jako důkaz je uchované pouze cechovní pečetidlo se znaky těchto řemesel.

Cechy byly městské organizace řemeslníků, v jejichž čele stáli cechmistři. Jednotlivé cechy ručily za kvalitu prodávaného zboží, v některých případech určovaly i jeho cenu. Činnost jednotlivých cechů v některých případech určovala náboženská bratrstva, která o své členy pečovala i dobře jejich nemoci. Řemeslné cechy byly v českých zemích zrušeny v roce 1859 živnostenským řádem. Phillip Neumann se prosadil do čela prachatického rajcechu jako jeden z cechmistrů v letech 1820 až 1841.²¹

Phillip Neumann se po svém příchodu do Prachatic již dne 10. května 1802 v osmadvaceti letech oženil s Anou Strachotínskou, která brzy zemřela. Již v roce 1805 se Phillip Neumann znovu oženil s Anežkou Lebischovou, se kterou zakoupil dům č.p. 129 v Horní ulici, kde prožil zbytek svého života. Provozoval v tomto domě své punčochářské řemeslo a s Anežkou zde založil rodinu. Dne 1. února se Nemannovým narodil první syn Phillip, který již 6. května zemřel. *„Pak postupně přibývají další potomci, kteří již v raném věku nezemřou. Malá Veronika Neumannová se narodila 3. února roku 1809, dne 28. března 1811 námi preferovaný Jan, jeho sestra Jana se narodila 19. dubna 1813, sestřička Aloisie dne 13. května 1815 a jako poslední dne 4. září 1817 chlapec Václav.“*²² Syn Jan se po ukončení studia vydal do Ameriky, Václav se stal po otci punčochářem a též odjel do Ameriky, Veronika a Kateřina se provdaly za vdovce a poslední dcera Aloisie zůstala celý život svobodná se svými rodiči. Punčochářský mistr Phillip Neumann v roce 1860 zemřel.

Dědičkou rodného domu se po jeho zřeknutí sourozenci stala nejstarší sestra Jana, která vstoupila v roce 1840 do Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského pod jménem Karolína. Matka Karolína byla krátkou dobu generální představenou Kongregace, ze zdravotních důvodů se této funkce v roce 1859 vzdala a v roce 1860, již po smrti bratra Jana a otce Phillipa, odjela do Prachatic. V tomto roce byl dům předán Matkou Karolínou do majetku Kongregace.

²¹ srov. tamtéž

²² tamtéž

2.2.1. Matka Karolina – Jana Neumannová

Matka Karolina, sestra Jana Nepomuka Neumanna, vlastním jménem Jana Neumannová byla jako všichni její sourozenci vychovávána přísně katolicky, její maminka jí vodívala do prachatického chrámu sv. Jakuba. Duchovní rádce bratra Jana dómský vikář Heřman Dichtl doporučoval Janu Neumannovou sestrám boromejkám, dokonce se stal i Janiným duchovním rádcem a po jeho návratu z Nancy, kdy sestry založily v Praze svůj mateřinec Pod Petřínem v roce 1839, vynaložila Jana všechno své úsilí, aby byla přijata do společenství mezi sestry. To se jí povedlo a dne 5. října 1840 byla oblečena do řeholního roucha a dostala jméno Karolína. Svě řeholní sliby složila v roce 1843. Po šesti letech se stala představenou českobudějovického chudobince.²³

„Sestra Karolína se dožila radosti osobního setkání se svým bratrem, biskupem filadelfským. U příležitosti vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie 8. prosince 1854, odcestoval Jan do Říma a mohl začátkem roku 1855 navštívit Čechy i rodné Prachatice. První jeho cesta vedla do Prahy na Hradčany, kde byla jeho sestra od roku 1854 v sirotčinci představenou. Prožili spolu krásné chvíle vzpomínek a biskup Jan sloužil sestrám mši svatou, při níž vyprávěl s velkým nadšením o své misijní práci. Projevil velké přání – přijet ještě jednou, aby si odvezl sestry boromejky do Ameriky, pomáhaly by mu v jeho požehnané činnosti. Tento zbožný úmysl se neuskutečnil, Jan Neumann náhle umírá 5. ledna 1860 - v roce, kdy jeho sestra Karolína přijela s dalšími dvěma sestrami založit klášter v Prachaticích.“²⁴

3. Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

3.1. Vznik kongregace

Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského pomohl založit na přání svého zesnulého syna Josefa pan Emanuel Chauvenel ve francouzském městě Nancy, ve kterém bylo po třicetileté válce mnoho zraněných a chudých obyvatelů, kterým Josef společně s pěti sestrami pomáhal, v 31 letech však podlehl moru. V té době se kongregace sester nazývala Služebnice Svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa. Emanuel Chauvenel dne 18. června 1652 *„daroval sestrám dům, který se nazýval Svatý Karel, protože socha tohoto velmi uctívaného světce stála uprostřed dvora. Bylo to 40 let po*

²³ Srov. VESELSKÁ, Sebastiana. *150 let Boromejek v Prachaticích, 1861-2011*. Z kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

²⁴ Tamtéž

jeho svatořečení. Byl tedy moderním svatým. Sami lidé začali nazývat Služebnice Svaté Rodiny "Milosrdnými sestrami svatého Karla". Tak vyšel vlastní název Kongregace z lidu.²⁵ Ke schválení kongregace pojmenované po svatém Karlu Boromejském²⁶ došlo dne 21. května 1663 toulským biskupem.

3.2. Kongregace v Čechách

V Čechách kongregace začala působit v roce 1837, kdy se z Nancy vrátily 4 české dívky společně se sestrou Terezií Helvigovou a začaly svou činnost v Praze v ústavu pro slepé dospělé Na Klárově. Českobudějovické dívky byly do noviciátu v Nancy a zpět povolány knězem p. Heřmanem Dichtlem na žádost Aloise Pavla Klára, který ústav pro slepé dospělé v Praze založil. Alois Pavel Klár měl velký vzor ve svém otci, který byl ředitelem ústavu pro slepé děti Petra Aloise Klára.

Poté se činnost sester v Čechách začala rozrůstat. „S podporou Františka Lobkovice a jeho manželky Heleny založily sestry v roce 1843 na Malé Straně pod strahovskou zahradou nemocnici i mateřinec s kostelem sv. Karla Pod Petřínem se sídlem své generální představené jako organizační a duchovní centrum mladé Kongregace.“²⁷ Sestry působily také v různých nemocnicích, léčebnách, sirotčincích, starobincích a jiných zdravotních a sociálních ústavech. „V roce 1945 působily již na 120 místech, převážně v nemocnicích, školách a různých sociálních ústavech. V 50. letech byl všechn majetek sester zestátněn, staré sestry byly soustředěny do charitních domovů a mnoho mladých sester bylo vyvezeno do pohraničí, kde pracovaly v textilních továrnách. Do roku 1989 pracovaly sestry jen v některých domovech důchodců a v

²⁵ VOCEL, Richard. *Boromejky a svatý Karel Boromejský*. [online]. 2010 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z WWW: <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/boromejky-a-svaty-karel-boromejsky/>

²⁶ Svatý Karel Boromejský se narodil v severní Itálii na hradě nad městem Arona. Nejdříve studoval v Miláně, poté od roku 1552 se studiem práv v Pávii, roku 1559 získal doktorát z práva civilního i církevního. Jeho strýc Papež Pius IV. si Karla Boromejského vzal do Říma jako svého osobního tajemníka. Knězem byl Karel Boromejský vysvěcen v roce 1563, později byl vysvěcen na biskupa, stal se kardinálem a arcibiskupem v Miláně. Zde měl na starost diecézi s 800 farnostmi. Byl velkým reformátorem, založil kongregaci Obláti sv. Ambrože, vnesl kázeň do mnoha klášterů, otevřel tři mravní sanatoria pro bývalé prostitutky, podporoval útočiště pro ženy z rozvrácených manželství, založil sdružení sv. Anny pro ochranu ctnosti vdov, založil špitál pro žebráky, osobně pomáhal při morové epidemii a nebyl nakažen. Jeho pomoc potřebným v Itálii byla velmi významná. Karel Boromejský zemřel dne 3. listopadu 1584, dne 1. listopadu 1610 byl svatořečen.

²⁷ JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha: Nakladatelství Fénix, 1991. ISBN

ústavech pro mentálně a tělesně postižené, většinou v pohraničí a málo osídlených oblastech. Natajno přijímané sestry pracovaly též v nejrůznějších civilních zaměstnáních. Dělicí čarou historie Kongregace je listopad 1989. Nově získaná svoboda umožnila sestrám vystoupit z ilegality a veřejně se hlásit k zasvěcenému životu a službě lidem.“²⁸

Členky Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského jsou velmi aktivní i „v současné době existuje v České republice jediná církevní nemocnice s akutní péčí. Je jí *Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze - dříve známá jako Nemocnice pod Petřínem.*“²⁹ Další hlavní domy kongregace v Čechách jsou Mateřský dům sv. Notburgy Praha, Kostel sv. Karla Praha Pod Petřínem a Praha Řepy, Řeholní dům Povýšení sv. Kříže Praha, Dům sv. Antonína Moravské Budějovice, Charitní domov Albtechtice, Charitní domov Znojmo, Pustkovec Ostrava-Poruba a pro nás nejdůležitější Neumanneum Prachatice v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna.³⁰

4. Sociálně charitativní činnost v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna

4.1. Období 1860-1887

Dne 17. října 1860 přijela Matka Karolina s dvěma řeholními sestrami do Prachatic, kde jménem kongregace přeměnila dům po smrti svého otce v klášter „Neumanneum“. Jako první musela Matka Karolina v domě provést různé opravy, než nastane zima. Myšlenkou a přáním tehdejšího starosty města Prachatice Dr. Arnošta Mayera bylo, aby v domě byla zřízena dívčí pracovna. Kongregace souhlasila nejen s otevřením dívčí pracovny v klášteře, stanovila také otevření dívčí pracovny s opatrovnou. V prosinci 1860 byla dívčí pracovna otevřena, vyučovalo se v ní ženským ručním pracím. Opatrovna v té době otevřena nebyla.³¹

Dne 9. července roku 1861 přijel za účelem vysvěcení kaple nad Lázněmi sv. Markéty budějovický kanovník Schnölzer, při té příležitosti vysvětil také klášter sester Kongregace v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna. Součástí vysvěcení bylo i

²⁸ Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského: O nás hlouběji. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online]. [cit.2013-10-11] Dostupné z WWW: <http://www.boromejky.cz/11.htm>.

²⁹ PEŘINOVÁ, Iva. Katolický týdeník: Kde léčí boromejky. *Katolický týdeník* [online]. 2005 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.katyd.cz/clanky/ostatni/buh-v-mem-zivote/kde-leci-boromejky.html>

³⁰ Srov. www.boromejky.cz

³¹ Srov. STARÝ, Václav. *Historie sociální péče a Domov seniorů Mistra Křišťana*. Prachatice: Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatice, 2009

otevření celého kláštera i pokojů sester k nahlédnutí široké veřejnosti, slavnostní průvod a proslovy kanovníka Schnölzera a prachatického děkana Vincence Wolnera v dívčí pracovně za přítomnosti prachatického starosty Dr. Mayera a hejtmána Karla Píchy. V ten den byla také v prachatickém farním kostele sloužena mše s chvalozpěvem „Te Deum“ a pan starosta Dr. Mayer přislíbil sestrám pomoc města.

Domácí kaple kláštera, kterou zbudovala Matka Karolína ve své a Janově rodné místnosti, byla vysvěcena den 31. října 1861 prachatickým vikářem Emanuelem Aschwitzem. Přesto, že chtěla vysvěcení utajit, sešla se široká veřejnost a členové představenstva. Dívky, které se učily ženským ručním pracím v dívčí pracovně, při této události zazpívaly.

Vzhledem k tomu, že činnost dívčí pracovny velmi prospívala, prachatický starosta pan Dr. Arnošt Mayer žádal představené Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského o další dvě sestry učitelky do prachatické dívčí pracovny, jeho žádosti bylo vyhověno. Ale dne 1. září 1862 nastala situace, kdy se přihlásilo 270 žákyň, tak pan Dr. Mayer opět psal do Prahy a prosil o další sestru učitelku pro nejmenší žákyně, aby se dvoutřídní dívčí pracovna mohla o jednu třídu rozrůst.

Spolupráce sester a města byla po celá léta bezproblémová, nezkušené sestry postupně nahrazovaly řádové učitelky s potřebnou kvalifikací a škola se rozrostla na pět tříd. Za tímto účelem bylo v roce 1863 přistaveno druhé patro s dvěma gotickými okny a přikoupeny další tři měšťánské domy. Tím vznikl komplex, který vyhovoval pro účely vyučování, výchovy a získávání nových chovaneček.

Aby roku 1880 nemusela dodržet Kongregace nové školské zákony, které neumožňovali představeným volně disponovat se svými sestrami, podala Kongregace žádost o zřízení soukromé pětitřídní školy, které bylo vyhověno. Tak byla v roce 1880 z rodného domu Jana Nepomuka Neumanna soukromá pětitřídní škola.

Matka Karolína zemřela ve věku 74 let v pátek 22. dubna 1887 ve 3 hodiny odpoledne. Byla pochována do hrobky ke svým rodičům a sestře Aloisii na prachatickém hřbitově.³²

³² Srov. VESELSKÁ, Sebastiana. *150 let Boromejek v Prachaticích, 1861-2011*. Z kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

4.2. Období 1888-1939

Pětiletá dívčí škola fungovala až do první světové války, poté byla z důvodu velké bídy tato činnost ukončena. Aby v této době předešla Kongregace zabránění budovy pro účely měšťanské školy, přenechala místnosti školy i penzionátu spolku Serafínské dílo lásky z Českých Budějovic. Spolek zde zřídil sirotčinec, který nadále spravovaly a majitelkami zůstaly Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského, které v sirotčinci pracovaly bezplatně, ale dohled nad sirotčincem byl ve státní správě. *„Základem byla smlouva, která byla uzavřena dne 1. září 1929 mezi spolkem Serafínské dílo lásky k záchraně mravně nebo nábožensky ohrožené německé mládeže českobudějovické diecéze a Kongregací milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze, zastoupenou generální představenou, za účelem ubytování sirotčince v budovách čp. 142, 143 a 144 v Prachaticích, které náležely členkám kongregace a byly nadále věnovány k humanitním účelům.“*³³

*„Nepřímý dozor nad ústavem svěřilo vedení jmenovaného spolku několikačlennému kuratoriu místního poradního sboru v čele s předsedou. Mimoto vykonávalo nad sirotčincem dozor ministerstvo sociální péče, zemská komise pro mládež a okresní péče o mládež v Prachaticích.“*³⁴

K sirotčinci v této době náleželo také nemalé hospodářství s 18 hektary polností, o které se starala také samotná Kongregace, péče o tak rozlehlé hospodářství bylo pro řeholní sestry při jejich poslání velmi složité.

„Kongregace zůstala majitelkou domů, poskytovala zdarma potřebné místnosti pro účely ústavu. Mimoto sestry kongregace věnovaly bezplatně své síly službám dětí potřebných pomoci.

Účelem ústavu byla záchrana mravně nebo nábožensky ohrožené německé mládeže, zejména válečných sirotek z ČSR. Mělo se jí dostat:

- a) Výchovy, vedené duchem Kristovým a církevním,*
- b) Pěstování lásky k rodné domovině,*
- c) Přiměřeného vzdělání podle tělesných a duševních schopností.*

³³ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice:Nahoře, 1997. Sirotčinec, s.186-188. ISBN 80-900811-0-X

³⁴ tamtéž

Dětem se mělo dostat dobré rodinné pedagogické výchovy vzhledem k jejich budoucímu životnímu postavení. Zvláštní pozornost měla být věnována dobrému zdravotnímu stavu dětí.“³⁵

Do ústavu přijímali děti od útlého věku do 12 let, někteří sirotci zde mohli zůstat do dovršení 14 let. Děvčata byla zpravidla po ukončení pobytu umisťována do služby, chlapci do učení, aby se vyučili nějakému řemeslu.

Řeholní sestry se zde nestaraly pouze o děti, což byla jejich hlavní činnost, ale také museli vést a spravovat ústav a vyřizovat administrativu. V ústavu bývalo kolem 70 dětí, ovšem toto číslo bylo mnohdy překročeno a ústav byl přeplněn. Jako příklad slouží kontrola ze dne 12. září 1924, v ten den bylo v ústavu 87 dětí, 54 chlapců ve věku od 6 do 14 let, 5 chlapců mladších 6 let a 26 děvčat, s nimi také 2 učni.

Bohužel bylo během první Československé republiky na tento ústav nahlíženo s nelibostí českého obyvatelstva, protože museli přihlížet tomu, jak němečtí sirotci posilují místní německé školy.³⁶

„V důsledku uzavření osudné mnichovské dohody obsadila německá armáda 8. října 1939 pohraniční město Prachatice a značnou část prachatického okresu. Toto území bylo v lednu 1939 připojeno k Německu k župě Bayerische Ostmark se sídlem v Bayreuthu. S těmito změnami se dalo předpokládat, že dojde i ke změně v Prachaticích a že sirotčinec nebude mít již delšího trvání. Skutečně k tomu došlo a k 1. květnu 1939 sirotčinec v Prachaticích zanikl.“³⁷

Z rodného domu Jana Nepomuka Neumanna se stal Zaopatřovací ústav pro věkem pokročilé a nemocné osoby, jak muže, tak i ženy.

4.3. Období 1940-1949

„Dne 1. května 1939 byl prachatický ústav změněn na Zaopatřovací ústav pro staré, neduživé osoby, muže i ženy, celkem pro 100 osob. Postavení sester bylo zvláště na počátku velmi svízelné. Vládnout začal Wilhelm Krönning, vedoucí der NSV. Dělal si veliké nároky na vedení ústavu. Jeho kroky však nebyly přijatelné pro Kongregaci, proto se sestry musely obrátit o pomoc na prachatického zemského radu, který uznal jejich stížnost. I přesto jednal p. Krönning bez vědomí sester o zabavení majetku za účelem začlenění do říšského území. Tento úmysl naštěstí nebyl realizován. Ústav byl již

³⁵ Tamtéž

³⁶ Srov. tamtéž

³⁷ Tamtéž

*více než rok naplněn chovanci a dosud nebylo uskutečněno žádné závazné jednání. Prachatický zemský rada byl sice ochoten uzavřít smlouvu s kongregací, ale celá záležitost byla zdržována p. Krönningem, který teprve v červnu 1940 oznámil sestře představené svoji rezignaci.*³⁸

Po této nelehké situaci došlo k uzavření smlouvy. O potřebné se v ústavu v té době staralo 11 řeholních sester a 4 spolupracovníci. Po ukončení druhé světové války nastala změna v řízení ústavu. Kongerace stihla vyřídit potřebná opatření k převzetí majetku do českých rukou, sestry německé národnosti odjely a představenou Neumannea se stala česká představená, jenž měla na starost správu celého majetku.

Jako další bylo nutné vyřešit odsun chovanců německé národnosti. To nebylo možné najednou a tak v Neumanneu nejdéle zůstali velmi nemocní, kteří čekali na sanitní vlak. V té době přestalo Německo Neumanneum zásobovat a české úřady jej zásobovat nechtěli z důvodu pobytu německých chovanců. V té době nezbývalo Neumanneu než se zadlužit. Po odstěhování všech chovanců německé národnosti sloužilo Neumanneum stále ke stejným účelům, teď již pro české občany, o které pečovaly české řeholní sestry a český personál, mezi chovance patřili neschopní přestárlí muži a ženy.³⁹

*„V roce 1948 byl změněn název na Charitní ústav. Později došlo k další změně názvu, a to na Domov důchodců české katolické charity Prachatice.*⁴⁰

4.4. Období 1949-1952

Dne 30. dubna 1950 se představenou sester a zároveň vedoucí Charitního ústavu stala sestra Vojtěcha Hasmandová, která zde působila a měla na starost kromě komunity i péči o přestárlé. *„Sestra představená Vojtěcha ve svých 36 letech vstoupila do obtížných poměrů. Kam se podívala, všude bylo zapotřebí náročných oprav. Nejen v budově, zahrnující celkem čtyři domovní čísla, ale i na dvoře, kde ještě pobíhala spousta slepic, hus, kachen a jiné drůbeže, takže dvůr vypadal spíše jako selský statek než ústav. Komunitu tvořily zčásti místní sestry a zčásti sestry přistěhované ze zrušeného ústavu v Českých Budějovicích. Ty sem přišly i se svou bývalou představenou sestrou Ilonou Richterovou. Její sestry přirozeně lnuly k ní. Hrozilo, že se komunita rozdělí. Do této situace přišla Matka Vojtěcha v roli přestavené, ačkoliv byla věkem*

³⁸ STARÝ, Václav. *Historie sociální péče a Domov seniorů Mistra Křišťana*. Prachatice: Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatice, 2009

³⁹ Srov. tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

*téměř nejmladší.*⁴¹ Komunita se díky vřelému a obětavému chování Matky Vojtěchy nerozdělila. Přispělo k tomu i uvědomění sester, že jim Matka Vojtěcha chybí v době její nepřítomnosti v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna. Matka Vojtěcha odjela pomáhat do nového ústavu v Plavči u Znojma, kde plánovala být pouze týden. Při pomoci ovšem onemocněla ledvinovou kolikou, byla hospitalizována v pelhřimovské nemocnici a její pobyt se zde prodloužil.

Na začátku roku 1951 převzalo prachatické Jednotné zemědělské družstvo od Kongregace polnosti. Byly zrušeny hospodářské budovy a kůlny ve dvoře kláštera a dvůr byl postupně přestavován na zahradu pro přestárlé k jejich odpočinku. Součástí zahrady byla také jeskyně s Pannou Marií Lurdskou s dřevěným křížem, které sloužili sestřím k modlitbám.

V této době sháněly sociální pracovnice přestárlé osamělé obyvatele různě po hospodářstvích a sestry Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského žádaly o přijetí těchto celkem 29 lidí do „Charitního domova“, kde by jim poskytovaly adekvátní péči. Z tohoto důvodu opustily sestry své prostory v budově kláštera pro tyto přestárlé obyvatele a upravily si hospodářské budovy pro náhradní bydlení pro sebe a ostatní zaměstnance. Pro přestárlé obyvatele tak sloužily v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna místnosti celého kláštera společně s poschodím nad kaplí.⁴²

Dne 12. září 1952, po zatčení Matky Vojtěchy, se stala místní představenou Edigna Bílková, 13. září 1952 se stal hospodářským vedoucím Charitního domu Alois Součka z Prahy, 13. listopadu 1953 jej vystřídal Evžen Kuba.⁴³

4.4.1. Vojtěcha Hasmandová

„Boží služebnice Matka Vojtěcha Hasmandová se narodila v Huštěnovicích u Uherského Hradiště – několik kilometrů od Velehradu – 25. března 1914, čtyři měsíce před vypuknutím první světové války. Při křtu dostala jméno Antonie a byla pátým ze šesti žijících dětí. Vyrůstala v zemědělské rodině. Netěšila se dlouho z lásky své maminky, která zemřela po narození posledního bratra Vojtíška na následky poporodní sepse. Tonečce bylo tehdy šest roků a zůstala doma s tatínkem, na kterého byla velmi

⁴¹ KRUPKOVÁ, Inviolata. *Láska smrti nekončí, život Matky Vojtěchy Hasmandové*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, Neumanneum s. 33-34. ISBN 978-80-7195-704-1

⁴² Srov. tamtéž

⁴³ Srov. ČEŠÍKOVÁ, Remigie. *Matka Vojtěcha, služebnice Boží statečný svědek víry*. Praha: Nakladatelství Řád, 2013. ISBN 978-80-86673-32-5

citově vázaná. V rodině Hasmandových se žilo hluboce křesťanským životem. Denní motlitby, mše svatá, růženec a láska k bližnímu byly samozřejmostí.“⁴⁴

I přes nesouhlas svého otce odešla ve svých třinácti letech z domova a stala se čekatelkou k sestřám boromejkám ve Frýdlantu nad Orlicí. Nejdříve dokončila měšťanskou školu, poté po čtyřech letech odmaturovala v Praze na Učitelském ústavu svaté Anny. V Praze složila své první řeholní sliby a dne 19. března 1940 složila svůj doživotní slib.

Nejdříve nastoupila jako učitelka v jihočeské Třeboni, ale již o dva roky později přešla do nemocnice ve Slaném u Prahy, kde s láskou jí vlastní horlivě pečovala o zraněné vojáky nejdříve německé později ruské národnosti. Z nemocnice ve Slaném se po skončení druhé světové války přemístila do měšťanské školy v Líšni u Brna, kde byla nejdříve učitelkou, později se vypracovala na ředitelku. Zde působila do roku 1948, poté byla měšťanská škola zrušena.⁴⁵

„Za dva roky na to byla jmenována představenou řeholního domu v Prachaticích, rodišti sv. Jana Nepomuka Neumanna, v jeho rodném domě. Kromě komunity měla na starosti i provoz domu pro staré lidi. Na přání své generální představené Matky Bohumily Langrové zde ukrývala kněze-řeholníka, který unikl přepadení všech mužských klášterů v Československu v dubnu 1950.“⁴⁶ Tento kněz dával duchovní cvičení sestřám kongregace přijíždějícím do Prachatic na dovolenou. Sestra Vojtěcha přijala tento nelehký úkol statečně v duchu věty, kterou jí generální představená napsala na obrázek „Věrná až k smrti“. V té chvíli ještě ani netušila, jak dramatický průběh bude mít její další život.

„Proces s představiteli řádů a kongregací v našich zemích proběhl pod názvem „Akce K“. Byl pečlivě připraven a jeho cílem bylo omezit vliv řeholníků a řádových sester na veřejnost. Hlavní zásah proti mužským řádům a kongregacím se uskutečnil v noci na 14. dubna 1950. Příslušníci tajné policie, sboru Národní bezpečnosti a Lidových milicí vnikli do klášterů i násilím. Představení museli svolat všechny řeholníky, ti byli podrobeni osobní prohlídce a mohli si vzít jen několik osobních věcí. Museli nastoupit do připravených autobusů a byli odvezeni do internačních táborů. Celkem bylo „Akci K“ postiženo 24 řádů a kongregací, 1240 řeholníků bylo zbaveno svobody

⁴⁴ ČEŠÍKOVÁ, Remigie. *Matka Vojtěcha, služebnice Boží statečný svědek víry*. Praha: Nakladatelství Řád, 2013. ISBN 978-80-86673-35-5

⁴⁵ Srov. tamtéž

⁴⁶ tamtéž

*bez soudního rozhodnutí. V internačních klášterech v Čechách bylo soustředěno 1200 řeholníků. Na Slovensku bylo zabráno 75 řeholních domů a 1136 řeholníků posláno do třech táborů*⁴⁷

Jak bylo v této době typické média, především rozhlas a tisk, veřejnosti oznámili, že se řeholníci zabývali pouze různými intrikami proti režimu, přechovávali zbraně, pomáhali uprchlíkům, agentům, vrahům a vykonávali příkazy, které jim ukládal Vatikán. Své chování v „Akci A“ odůvodňovali tím, že díky novým opatřením se řeholníci mohou vrátit k náboženskému poslání. Tato hrůzostrašná akce je v Čechách ujala pod názvem „Bartolomějská noc“ a na Slovensku „Barbarská noc“.⁴⁸

*„Kromě internace posílali komunisté mladé seminaristy, řeholníky a kněze v rámci vojenské služby do tzv. Pomocných technických praporů (PTP). Ty se rovnaly táborům nucených prací na dobu neurčitou (36 měsíců a více). Po těžké práci v lese, na silnicích, stavbách vojenských objektů měli tito mladí lidé večer dvě hodiny školení marxismu-leninismu.*⁴⁹

V září 1952 bylo skrývání v Prachatickém klášteře prozrazeno a sestra Vojtěcha s páterem Remigiem byli zatčeni. *„Po roce vyšetřovací vazby, v září 1953, byla sestra Vojtěcha při soudním procesu s uměle vytvořenou skupinou odsouzena na osm let těžkého vězení jako špiónka ve službách Vatikánu. Šest roků strávila ve věznici v Pardubicích a dva roky v Praze na Pankráci.*⁵⁰ Po onemocnění tuberkulózou a propuštění z vězení na amnestii dva měsíce před ukončením trestu byla poslána do Vidnavy, aby nebyla tajné policii tolik na očích. Poté přešla do Znojma, *„kde byla dne 7. července 1970 zvolena generální představenou Kongregace Milosrdných sester svatého Karla Boromejského. Toto zvolení do úřadu se opakovalo po šesti letech a ke třetímu šestiletí v roce 1982 Matka Vojtěcha dostala potřebné svolení z Vatikánu.*⁵¹

Matka Vojtěcha měla již na podzim v roce 1987 první vážné příznaky onemocnění plic. Před lety proděla v pardubickém vězení tuberkulózu plic, onemocnění v roce 1987 napadlo stejné ložisko a tím vznikl zhoubný rakovinný nádor plic. Matka Vojtěcha nesla svou diagnózu statečně, v den svátku svatého Karla Boromejského napsal svůj duchovní

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ Srov. tamtéž

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ ČEŠÍKOVÁ, Remigie, LAŠTOVICA, Josef. *Novéna se služebnicí Boží Matkou Vojtěchou Hasmandovou SCB*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, Nástin života Matky Vojtěchy s. 9-13. ISBN 978-80-7195-305-0.

⁵¹ Tamtéž

testament. Nádor v těle Matky Vojtěchy bohužel postupem času metastazoval až na páteř a způsoboval nesnesitelné bolesti. Matka Vojtěcha zemřela dne 21. ledna 1988 ve Znojmě-Hradišti. Na její pohřeb, jenž byl manifestací víry v komunistickém režimu se sešlo nad 120 kněží, mnoho řeholních sester a kolem 500 věřících. Matka Vojtěcha byla uložena na místním hřbitově.⁵²

„Pověst svatosti této pokorné sestry se šíří, věřící se k ní obracejí o přímluvu, dochází k vyslyšení proseb. Na žádost její nástupkyně Matky Remigie Češíkové zahajuje s povolením příslušné vatikánské Kongregace pro svatořečení v roce 1996 brněnský biskup Mons. Vojtěch Cirkle diecézní proces blahorečení. Matka Vojtěcha dostává titul „Služebnice Boží“. Po osmi letech byl tento proces uzavřen, všechny materiál převezen do Říma, kde pak pokračuje římská fáze procesu pod vedením postulátora Mons. Josefa Laštovici a jeho spolupracovnice sestry Remigie. Dne 4. listopadu 2009 je odevzdána vytištěná „Pozice o životě, ctnostech a pověsti svatosti Boží Služebnice“ na Kongregaci svatořečení, která bude podkladem pro studium odborníků k prohlášení o hrdinském stupni ctností. Poslední slovo k tomuto vyjádření přísluší Svatému otci. K blahorečení Služebnice Boží, kromě tohoto dekretu, je nutné uznání zázraku na její přímluvu.“⁵³

4.5. Období 1953-1975

Od roku 1960 přešly ústavy Ústředí katolické charity se sídlem v Praze pod jednotlivé okresy. Ústavy pro přestárlé změnily své názvy na domovy důchodců (domovy sociálního důchodového zabezpečení).

„Provoz v Domově důchodců v Prachaticích probíhal nerušeně dál a všechna ústavní zařízení se postupně stále renovovala, zdokonalovala a modernizovala. Byly provedeny mnohé adaptace, kuchyně byla vybavena novými stroji, stejně jako prádelna. Byl pořízen rozhlas a ústřední topení.

V řeholním kolektivu sester nastaly zvláště v pozdějších letech mnohé změny. Mladší sestry vystřídaly spolusestry pokročilejšího věku, které odcházely na odpočinek do charitních domovů pro řeholnice, i když rády pracovaly v domovech důchodců jako důchodkyně, pokud jim to jejich zdravotní stav a tělesné síly dovolovaly. Náhlý pokles počtu zdravotních sester nastal v roce 1962, kdy sedm z nich bylo bez náhrady

⁵² Srov. tamtéž

⁵³ Tamtéž

přeloženo do nově otevřeného Domova důchodců v Kůsově. Zbývající počet 14 řeholních sester byl doplněn civilními zaměstnankyněmi“.⁵⁴

Počet řeholních sester i nadále pokračoval. Na konci roku 1973 měl prachatický ústav již jen 23 řeholních sester a 23 civilních zaměstnankyň. Mužské oddělení dne 25. března 1973 mělo již jen civilní zaměstnankyně, některé řeholní sestry byly vyslány Okresním národním výborem do nedalekých Hrabic a Kůsova. V roce 1975 zbylo v prachatickém domově důchodců již jen pouze 7 řádových sester.⁵⁵

„Dne 26. února 1975 opouštěly poslední dvě řeholní sestry dům, v němž žily a pracovaly nepřetržitě po dobu 115 let. K 1. březnu 1975 byla všem řeholním sestřám dána výpověď“.⁵⁶

5. Osudy rodného domu Jana Nepomuka Neumanna po roce 1975

5.1. Domov Důchodců

5.1.1. Domov důchodců do 70. let 20. století

Usnesením zasedání Okresního národního výboru v Prachaticích ze dne 26. června 1975 byl zřízen s platností od začátku roku 1975 okresní ústav sociálních služeb. „*Pod OÚSS patřila tato zařízení: DD Prachatic, DD Kůsov, ÚSP Hrabice. Jednotlivá zařízení měla následující počet pracovníků: DD Prachatic 34, DD Stachy 26, ÚSP Hrabice 24 – celkem 84 pracovníků. I přes odchod řeholních sester z Domova důchodců v Prachaticích v roce 1975, zůstaly řeholní sestry v Domově důchodců v Kůsově a v Ústavu sociální péče v Hrabicích.*“⁵⁷

5.1.1.1. Svatořečení a rodný dům Jana Nepomuka Neumanna

Svatořečení sv. Jana Nepomuka Neumanna provázely některé překážky, které se přímo dotýkaly i jeho rodného domu, ve kterém byl v té době stále domov důchodců. „*Tuto skutečnost dokumentuje například pastýřský list českobudějovického biskupa Josefa Hloucha z roku 1969 věnovaný problematice kněžského povolání. V témže roce nacházíme v archivních dokumentech důraznou stížnost krajského církevního tajemníka z Českých Budějovic s. Leo Drozdka, adresovanou do vlastních rukou diecézního*

⁵⁴ STARÝ, Václav. *Prachatic a Jan Neumann*. Prachatic:Nahoře, 1997. Domov důchodců, s.190-191. ISBN 80-900811-0-X

⁵⁵ Srov. tamtéž

⁵⁶ tamtéž

⁵⁷ STARÝ, Václav. *Historie sociální péče a Domov seniorů Mistra Křišťana*. Prachatic:Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatic, 2009

biskupa Josefa Hloucha, ohledně porušování platného tiskového zákona kněžími i biskupským ordinariátem. Toto porušení tiskového zákona spočívalo v soukromé iniciativě P. Františka Bezpalce, administrátora ve farnosti Hluboká nad Vltavou, který nechal vytisknout informační brožury o životě blahoslaveného Jana N. Neumanna pro potřeby věřících. Jelikož nepožádal patřičné státní úřady o povolení k tisku, bylo to v pozvolna nastupujícím období politické normalizace považováno za závažný přeštek.“⁵⁸

Již na 8. Plenárním zasedání Jihočeského krajského výboru KSČ bylo o svatořečení Jana Nepomuka Neumanna jednáno v souvislosti o třídních nepřítelích a jejich útocích.

„Do centra pozornosti státních i církevních představitelů se v Prachaticích dostal rodný dům Jana N. Neumanna, který byl určen původně jako Neumannium pro potřeby církve, aby zde řeholní sestry obětavě pečovaly o nemocné. Později byl v tomto objektu umístěn domov důchodců. Prachatický okresní církevní tajemník ve svém hlášení místopředsedkyni ONV udává, že v prostorách bývalé kaple se nachází obraz Jana N. Neumanna a že bude zapotřebí učinit patřičné kroky, aby se do domova důchodců nedostaly nevhodné návštěvy a bylo tak de facto zabráněno, aby se z rodného domu světce nestalo jakési poutní místo“⁵⁹. Církev ovšem neměla na obrazu žádný zájem, dům tedy nadále sloužil pro potřeby domova důchodců.

V červnu roku 1977 došlo v Prachaticích ke svatořečení Jana N. Neumanna, nedělní mše se zúčastnilo o 550 až 700 lidí více než při ostatních nedělních mších.

Později tajemník krajské komise s. Krafl uvedl ve svém příspěvku „skutečnost, že *“i kampaň prohlášení za svatého bývalého prachatického kněze Jana Nepomuka Neumanna“ skončila pro katolickou církev nezdarem. Samozřejmě, že ve svém referátu neopomenul zdůraznit, že se tak stalo díky bdělosti všech složek státu a strany, díky dobré ideologické práci soudruhů a široké škále organizačních opatření.“*⁶⁰

5.1.2. Domov důchodců v 80. letech 20. století

Vzhledem ke stáří rodného domu Jana Nepomuka Neumanna - Domova důchodců v Prachaticích, musel projít v letech 1981 - 1988 řadou stavebních úprav, aby

⁵⁸ WEIS, Martin. *Studia theologica. Nebezpečný sv. J.N.Neumann, odraz svatořečení v archivních materiálech jihočeského regionu*. Léto 2010,XII. 2/2010, s.20-34 ISSN 1212-8570

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Tamtéž

poskytované služby ubytovaným seniorům byly na vyšší úrovni, jednalo ze převážně o stavební úpravy spojené s potřebnými opravami (viz tabulka)⁶¹:

1981	Rekonstrukce elektroinstalace
1982	Rekonstrukce kuchyně-I., úprava vstupní haly
1983	Rekonstrukce kuchyně-II., oprava střechy a fasády
1985	Výstavba jídelního výtahu
1986	Nákup mycího stroje, rekonstrukce budovy z vnější strany, malování, výstavba chladicího boxu, sprchové kouty pro obyvatele
1987	Zasklení oken, položení PVC na pokojích, nové nátěry
1988	Údržba náhradního zdroje elektrického proudu, údržba ústředního topení, rekonstrukce pietní síně, společná televizní anténa

5.1.3. Domov důchodců po Sametové revoluci 1989

Vzhledem k příznivější politické situaci po Sametové revoluci zhotovil prachatický rodák pan František Soumar na vlastní náklady pamětní desku s daty ze života Jana Nepomuka Neumanna. Dne „24. dubna 1990 za účasti českobudějovického biskupa Msgr. Miloslava Vlka, předsedy Národního svazu českých katolíků v zahraničí V. Hyvnara a čestného předsedy arcibiskupa D. Kučery, jihočeského rodáka, došlo k odhalení pamětní desky na rodném domě. Čestní hosté se nejprve setkali s věřícími v kostele sv. Jakuba a byli také srdečně přijati zastupitelem města Prachatic Ing. Zdeňkem Černým. Pak se hosté odebrali k rodnému domu, kde už je vítal velký zástup věřících, v němž nechyběly ani sestry boromejky, které přijely z nedalekého Kůsova s tehdejší generální představenou Matkou Inviolátou Krupkovou, která v prachatickém domově léta pracovala v kanceláři. Dveře domova zůstaly zavřené, jen v okně byl ozdobený obraz svěťce.“⁶²

Jedna z nejvýznamnějších porevolučních událostí v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna byl návrat Milosrdných sester sv. Karla Boromejského zpět do rodného domu. V roce 1989 požádala tehdejší matka představená Inviolata Krupková o navrácení domu do vlastnictví řádu. Dům byl Boromejkám velmi blízký, proto byla

⁶¹ STARÝ, Václav. *Historie sociální péče a Domov seniorů Mistra Křišťana*. Prachatice: Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatice, 2009

⁶² VESELSKÁ, Sebastiana. *150 let Boromejek v Prachaticích, 1861-2011*. Z kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

žádost o jeho navrácení mezi prvními. Do Prachatic byly svolány řádové sestry z Hrabice a Kůsova, které v Prachaticích opět založily svou komunitu. Někteří lidé měli trochu negativní ohlasy, báli se, že řádové sestry budou brát práci civilním sestrami.⁶³

I přesto dne „21. ledna 1992 - v den úmrtí Matky Vojtěchy Hasmandové - přijely první tři sestry do Prachatic. Po 17 letech opět překročily práh rodného domu svatého Jana Neumanna. Byly mile přijaty vedením domova, převzaly část vyklizených místností a především kapli, ve které byla doposud selská jizba. Prvním úkolem bylo zprovoznit kapli, aby v ní mohly být zase slouženy mše svaté. Podařilo se to během několika měsíců a 25. července byla kaple svatého Jana Neumanna opět vysvěcena. Jako kdysi, opět se této slavnosti zúčastnili kněží prachatického vikariátu v čele s českobudějovickým biskupem Antonínem Liškou - členem kongregace redemptoristů. V promluvě děkoval sestram boromejkám, že se do tohoto památného domu zase vrátily, aby zahájily svou činnost. Přijely také mladé sestry z obnoveného mateřince v Praze a generální představená Matka Invioláta ze Znojma se sestrami a přišli také zástupci města Prachatic.“⁶⁴

Od roku 1995 zavádí Domov pro seniory Mistra Křišťana vlastní kroniky, kde jsou každý měsíc popisovány různé aktivity a akce týkající se domova. „Začátek roku se nesl v duchu rozsáhlých změn v celém Domově. Prováděla se rekonstrukce rozvodů vody. Stávající situace byla zcela nevyhovující, protože vodovod byl pouze na koupelnách a ošetrovnách. S opravami souviselo stěhování pokojů a přemísťování obyvatel na jídelny, jiné pokoje nebo na kulturní místnost. V tomto měsíci byla také zahájena činnost vychovatelů pro pracovní terapii (ergoterapii). K tomuto účelu byla zřízena pracovní místnost, která vznikla rozdělením kulturní místnosti. Z důvodu oprav v Domově nebyla ještě možná kolektivní ergoterapie, proto byla převážně prováděna individuální práce s ležícími obyvateli (rozhovory, jednoduché pracovní činnosti, předčítání).“⁶⁵ Rekonstrukce byla dokončena v březnu. V červnu tohoto roku „pokračovaly v plném proudu práce na dvoře. Byla dokončována fasáda a nová dlažba po celém dvoře.“⁶⁶ V roce 1995 prachatický domov také zakoupil jedno koupací lůžko pro obyvatele, v srpnu začal pořádat dnes již tradiční Šumavské sportovní hry pro domovy seniorů z celého okolí.

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Kronika Domova pro seniory Mistra Křišťana Prachatice – kniha č. 1, s.12, rok 1995-1997

⁶⁶ Tamtéž, s. 20

V roce 1996 pokračovala ve své činnosti nadace Neumanneum, založena v roce 1955 pro zabezpečení financí pro zlepšení podmínek pobytu obyvatelů a další potřebné rekonstrukce. Začala probíhat rozsáhlá rekonstrukce kuchyně, o které je v kronice zapsáno: v říjnu – „*Tento měsíc v plném proudu pokračuje rekonstrukce kuchyně a jídelny. Obědy jsou přiváženy z Národního domu*“⁶⁷ a v listopadu „*J sme si po skupince šli prohlédnout naši novou kuchyni. Paní Pešková nás všechny provedla kuchyní, ukázala nám nové sklady a jídelnu.*“⁶⁸

O dokončení rekonstrukce se dočteme v kronice domova v Knize 1 z novinového článku na straně 171. Do kuchyně byla nainstalována nová vzduchotechnika, po rekonstrukci kuchyně splňovala veškeré hygienické normy, byl přistavěn nový výtah ke skladům pro zlepšení zásobování, zvětšil se i prostor jídelny. Celá rekonstrukce se vyšplhala na částku 5.000 000,- Kč. V kronice č. 2 se na straně 48 dočteme o prvních zmínkách a přípravách na canisterapii.

Rok 1998 a 1999 se nesl v duchu canisterapie, kdy součástí domova byli dva zlatí retrívrí Black a Barry. Termín canisterapie je u nás znám od roku 1993, kdy se jeho autorkou „*stala Jiřina Lacinová, která zároveň byla se sdružením Filia průkopníkem a osvětovým pracovníkem v tomto oboru. Zároveň také vytvořila první metodiku léčebných kontaktů handicapovaných dětí se saňovými psy (interakce skupiny saňových psů s velkou skupinou dětí) a představila ji na ženevské konferenci v roce 1995.*

Využívání psích pomocníků jako tzv. ko-terapeutů je dnes již uznávaným oborem, který se však neustále především po stránce legislativní a metodologické konstituuje. U nás tomu není jinak a právě proto je terminologie doposud nejednotná. Jednou z nejuvýstižnějších definicí je ta, jenž canisterapii označuje za součást metod, které slouží k podpoře psychosociálního zdraví lidí všech věkových kategorií, při níž se využívá přítomnosti psa. Lenka Galajdová definuje canisterapii jako označený způsob terapie, který využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka, přičemž pojem zdraví je zde myšlen podle definice WHO (Světové zdravotnické organizace) jako stav psychické, fyzické a sociální pohody. Dále se uvádí, že canisterapie je součástí zoorehabilitace. Jedná se o podpůrnou formu psychoterapie, která je výhradně založena na kontaktu člověka se psem a vzájemné pozitivní interakci.“⁶⁹

⁶⁷ Tamtéž, s. 144

⁶⁸ Tamtéž, s. 150

⁶⁹ Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o.s.: *Význam pojmu canisterapie a jeho vývoj*. [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.canisterapie.org/c-33-pojem-a-vyvoj.html>

Kronika z let 2000 až 2002, kdy se Domov pro seniory Mistra Křišťana přestěhoval a od 1. ledna 2003 začal působit v nové budově v Bavorské ulici v Prachaticích, se bohužel nedochovala, informace z tohoto období jsem musela čerpat pouze z Městských kronik. Z těchto let jsou záznamy vždy podobné, upozorňují, že zřizovatelem domova je okresní úřad, poukazuje na aktivity (oslavy narozenin, karnevaly, různé přednášky a návštěvy) a canisterapii v domově. Uvádí, že začala stavba nového objektu, kam se přestěhuje domov seniorů, obě jeho části – jak z rodného domu Jana Nepomuka Neumanna, tak i z jeho druhé budovy umístěné v Nádražní ulici.

Ze statistické knihy orazítované názvem *Zaopatřovací ústav charity „Neumanneum“ Prachatice*, kterou mi zapůjčila paní ředitelka Ing., Bc. Hana Vojtová, jsem zpracovala tabulku, která uvádí přehled počtu nastupujících osob do domova pro seniory od roku 1975 do roku 2002, kdy byl domov důchodců v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna:

Rok	Celkem nastupujících obyvatelů	Muži	Ženy
1975	33	17	16
1976	35	10	25
1977	47	17	30
1978	54	20	34
1979	49	18	31
1980	31	17	14
1981	32	12	20
1982	57	15	42
1983	42	9	33
1984	56	19	37
1985	51	15	36
1986	39	10	29
1987	25	8	17
1988	31	13	18
1989	30	10	20
1990	23	8	15
1991	30	11	19
1992	15	2	13
1993	36	11	25
1994	31	7	24
1995	23	7	16
1996	19	5	14
1997	33	12	21
1998	28	6	22
1999	41	15	26
2000	32	10	22
2001	27	4	23
2002	23	11	12

Podle pořadových čísel jednotlivých nastupujících jsem zjistila, že v rozmezí let 1975 až 2002 nastoupilo do domova pro seniory celkem 973 osob, počet úmrtí bohužel z této statistiky nelze přesně určit, u některých zapsaných osob není jejich další osud ani uveden.

Dne 1. ledna 2003 již začal Domov pro seniory Mistra Křišťana působit v nové budově a tím definitivně opustil rodný dům Jana Nepomuka Neumanna.

5.2. Hospic sv. Jana Nepomuka Neumanna Prachaticích

5.2.1. První myšlenka a stavba hospice v Prachaticích

Po odstěhování domova pro seniory se mohly uskutečnit stavební úpravy pro vznik Hospice sv. Jana Nepomuka Neumanna. Tomu ovšem předcházela myšlenka MUDr. Koptíka o vzniku prvního hospice v Jihočeském kraji. Dne „1. června 2000 se konala ustavující schůze občanského sdružení s názvem: Sdružení svatého Jana Nepomuka Neumanna v Prachaticích.

„První členové přípravného výboru:

MUDr. Petr Koptík, Ing. Václav Kozler a Šárka Hodinová.

Tento přípravný výbor sepsal stanovy sdružení a poslal je k registraci na Ministerstvo zdravotnictví a zároveň zvolil MUDr. Petra Koptíka za předsedu sdružení. Během krátké doby se výbor rozšířil o další dva členy: Mgr. Josefa Ludačku a Mgr. Michaelu Čermákovou, ředitelku České katolické charity v Českých Budějovicích. Tak dostává toto malé společenství záštitu a také velkou pomoc charity, zvláště co se týká různých úředních jednání.“⁷⁰.

Sdružení získalo v červnu roku 2000 Stanovy, které byly v té době prozatímní, a osvědčení o registraci IČO – identifikační číslo osoby a DIČ – daňové identifikační číslo.

„Aby toto vznikající sdružení mohlo mít záruku, že dostane od kongregace sester sv. Karla Boromejského dům pro vznik hospice, uzavírá sdružení s kongregací

2.10.2000 Smlouvu o smlouvě budoucí, ve které se obě strany dohodly, že v případě kladného schválení projektu Ministerstvem zdravotnictví, bude uzavřena smlouva o dlouhodobém pronájmu budov čp. 142 a čp.143 v Neumannově ulici, za 1 Kč ročně po dobu dvaceti let.

⁷⁰ VESELSKÁ, Sebastiana. *Geneze Hospice sv. Jana N. Neumanna*, s.3-4

Tato smlouva mohla být uzavřena až po ukončení nájemní smlouvy s pronajímatelem Domova důchodců v Prachaticích. Kongregace také vstupuje do Občanského sdružení 8.11.2000. Ve výboru je zastoupena tehdejší představenou domu SM. Sebastianou Veselskou.“⁷¹

Dne 5. dubna 2004 zahájení stavby prachatického hospice za účasti všech významných hostů. Na zahájení stavby se také přišla podívat široká veřejnost nejen prachatických občanů, přítomna byla také různá regionální média. Celé slavnostní zahájení stavby hospice bylo vedeno v duchu proslovů na dvoře u zdi rodného domu Jana Nepomuka Neumanna.

Stavba pokračovala poměrně rychlým tempem, jak popisuje v kronice Milosrdná sestra Sebastiana Veselská: „V září byly provedeny betony stropů, položena fólie na střešní konstrukci a položena střešní krytina. Průběžně byla ze zahrady odvážena suť a vybouraný materiál na skládky. Uvnitř budovy se montuje zdravotně-technická instalace, elektroinstalace a rozvody. Na zahradě proběhla překládka kabelů JČE pro trafostanici. Tak se snížil terén po bývalé prádelně. Terén bude upraven pro parkovou část zahrady, kde by jednou měl a stát socha sv. Jana Neumanna, věnovaná rodnému domu J.N. americkou občankou paní de Coco. Prozatím je socha v kostele sv. Jakuba a čeká, až budou peníze. V měsíci říjnu pokračovaly práce na vnitřních omítkách, byla dokončena fasáda v Neumannově ulici, pokračovalo osazování oken v objektu. Byly zahájeny práce na sanačních omítkách a práce na vzduchotechnice. V listopadu dále pokračuje práce na štukování omítek, montáži ústředního vytápění, montáži sádrokartonů a střešních oken. Provedly se také stavební práce pro montáž výtahů a vybavení kotelny. V prosinci pokračovaly práce na venkovní kanalizaci, prováděla se montáž sádrokartonů a betonování podlah. Zhotovovalo se schodiště, dokončovalo se topení a objekt se napojil na venkovní plynovod, takže se v budově začalo topit, aby mohly být dokončeny omítky.“⁷²

Dne 10. června 2005 již proběhla registrace Hospice sv. Jana N. Neumanna u Krajského úřadu v Českých Budějovicích. Slavnostní otevření hospice dne 24. října 2005 popisuje SM Sebastiana SCB v kronice takto: „Počasí přálo. Večer před tím přšelo, ale tento den byla obloha modrá a sluníčko se radovalo se všemi kdo byli pozváni a přišli. Dobrovolníci z řad budoucích zaměstnanců připravili celou budovu

⁷¹ Tamtéž

⁷² Tamtéž, s.18

*k prohlídce. Objekt dýchal domovem i květinovou výzdobou. Květiny darovali lidé z města.*⁷³

Hospic byl oficiálně otevřen ve 14 hodin za přítomnosti všech důležitých a vážených představitelů města Prachatic, celého Jihočeského kraje a zahraničních návštěvníků.

5.2.2. Provoz hospice v Prachaticích

Hospic zahájil svůj provoz dne 24. října 2005. Hospic *„je zařízením, jež pečuje o pacienty v terminální fázi jejich onemocnění. Poskytuje paliativní lékařskou péči těm, u nichž vítězná medicína vyčerpala všechny své možnosti.*“⁷⁴

Péče, která je v hospicích poskytována se nazývá péče paliativní. Paliativní péči zde poskytují lékaři, zdravotní sestry, ošetřovatelé, psycholog a duchovní z různých církví. Hospicová péče se orientuje na také na vhodné vyplňování volného času svých klientů za pomoci různých aktivit a také dobrovolných pracovníků. Jedná se o předčítání, vycházky, rozhovory atp.

Prachatický hospic má pokoje pro své klienty *„plně automatickými polohovacími lůžky, klimatizací, televizorem, přípojkou k internetu aj. K dispozici je zimní zahrada, kaple i rozlehlý park. Každý pokoj je také vybaven přistýlkou pro blízkou osobu. Její pobyt je vítán a umožněn kdykoliv. Režim návštěv je přizpůsoben potřebám pacienta 24 hodin denně 365 dní v roce. Kapacita hospice je 30 lůžek. Z toho je 22 pokojů jednolůžkových a 4 dvoulůžkové.*

*Upřímně si klademe za cíl vysokou kvalitu života až do jeho konce. Ideálem je, aby člověk umíral bez bolesti fyzické, psychické, sociální a spirituální a s vděčností za život, který mu byl dán. Vycházíme z úcty k člověku jako neopakovatelné lidské bytosti, z křesťanského pohledu na něj*⁷⁵

Hospic sv. Jana N. Neumanna úspěšně funguje dodnes, jeho areál je velmi pěkně upravený a pro svůj lidský přístup a kvalitní péči je vyhlášen v celém Jihočeském kraji.

⁷³ Tamtéž, s.26

⁷⁴ HUNEŠ, Robert. *Co je hospic [online]*. [cit 2014-03-05]. Dostupné z WWW: <http://www.hospicpt.cz/prachatic/co-je-hospic>

⁷⁵ Tamtéž

Závěr

Bakalářská práce se skládá z 5 kapitol. V první kapitole popisují osobu a život Jana N. Neumanna a město Prachatice z důvodu uvedení do problematiky zmapování sociálně – charitativního díla v rodném domě Jana N. Neumanna. V kapitole druhé již popisují osud samotného domu od prvních zmínek po jeho zakoupení Phillipem Neumannem. V tomto období nebyla v domě vykonávána sociální činnost. Nejprve zde bylo bělokožešnictví, poté krejčovská dílna a Phillip Neumann se zabýval punčochářstvím. V tomto období se zde v roce 1811 narodil Jan N. Neumann.

Po smrti Phillipa Neumanna zdělila dům jeho dcera Jana, která jej věnovala Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, do které sama vstoupila. Kongregace začala v rodném domě jako první vykonávat sociálně – charitativní činnost nejprve ve formě dívčí školy, poté sirotčince, který v roce 1939 zanikl a z rodného domu se stal Zaopatřovací ústav pro staré, neduživé osoby, muže i ženy.

Po 2. Světové válce nastal z ústavu velký odsun příslušníků německé národnosti, v roce 1948 byl změněn jeho název na Charitní ústav, který byl následně přejmenován na Domov důchodců české katolické charity Prachatice. V roce 1950 se stala místní představenou Vojtěcha Hasmandová, která domov vedla velmi pečlivě a byla velkým příkladem pro ostatní sestry. Bohužel byla po dvou letech odsouzena a uvězněna totalitním režimem. V roce 1960 přešly ústavy pražského Ústředí katolické charity pod jednotlivé okresy a z rodného domu Jana N. Neumanna se stal domov důchodců, ze kterého v roce 1975 odešly poslední řádové sestry do nedalekých Hrabice a Kůsova.

V poslední kapitole se zabývám fungováním domova důchodců po roce 1975, kdy zde bylo postupně provedeno mnoho stavebních úprav. Sociální činnost a počty obyvatelů uvádím dle dostupných kronik. Domov důchodců byl v rodném domě Jana N. Neumanna do roku 2003, kdy se přestěhoval do nové budovy. K rodnému domu bylo přistaveno nové křídlo a od roku 2005 do současnosti zde funguje Hospic sv. Jana N. Neumanna v Prachaticích.

Je velmi zajímavé sledovat osud rodného domu Jana N. Neumanna i nadále, kdy se celý areál postupně rozrůstá, např. o budovu školicího centra nebo Domov Matky Vojtěchy pro osoby s převážně Alzheimerovou chorobou. Je inspirující, že sociálně – charitativní dílo v rodném domě světce Jana N. Neumanna trvá již od roku 1860 a stále se rozrůstá.

Seznam použité literatury

ČEŠÍKOVÁ, Remigie. *Matka Vojtěcha, služebnice Boží statečný svědek víry*. Praha: Nakladatelství Řád, 2013. ISBN 978-80-86673-32-5

FENCL, Pavel, MAGER, Jan, Antonín, JURČO, Antonín. *Prachatice, obrazy z paměti města*. Prachatice: Město Prachatice, 2012. ISBN 978-80-260-2975-5

FENCL, Pavel, KOUTNÁ, Jana, MAGER, Jan, Antonín. *Zmizelé Prachatice*. In *Zmizelé Čechy, Prachatice*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2007, s. 24-45. ISBN 978-80-7185-843-0

GALVIN, James. *Život Jana Nepomuka Neumanna*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-325-8

JIRÁSKO, Luděk. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha: Nakladatelství Fénix, 1991. ISBN

KOLÁČEK, Luboš. *Svatý Jan Nepomuk Neumann: Americký světec z Prachatic*. Praha: DVB, 2011. ISBN 978-80-87090-46-6.

Kronika Domova pro seniory Mistra Křišťana Prachatice, kniha 1 a 2, rok 1995 -1999

KRUPKOVÁ, Inviolata. *Láska smrtí nekončí, život Matky Vojtěchy Hasmandové*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7195-704-1

KUBŮ, František. *Historie města Prachatic*, in *Zmizelé Čechy, Prachatice*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-843-0

MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Československá akademie věd, 1971. ISBN 505-21-875

PÍŤHA, Petr. *Čechy a jejich svatí*. Praha: Comdes, 1999. ISBN 80-902776-0-8

PÍTHA, Petr. *Posel ze zámoří, sv. Jan Nepomuk Neumann*. Praha:Ústřední církevní nakladatelství, 1990. Registrační číslo 53/1988

VESELSKÁ, Sebastiana. *Geneze hospice sv. Jana N. Neumanna*

VESELSKÁ, Sebastiana. *150 let Boromejek v Prachaticích, 1861-2011. Z kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.*

STARÝ, Václav. *Historie sociální péče a Domov seniorů Mistra Křišťana*. Prachatice:Domov seniorů Mistra Křišťana Prachatice, 2009

STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice:Nahoře, 1997. ISBN 80-900811-0-X

WEIS, Martin. *Studia theologica. Nebezpečný sv. J.N. Neumann, odraz svatořečení v archivních materiálech jihočeského regionu*. Léto 2010, XII. 2/2010. ISSN 1212-8570

Seznam internetových zdrojů

ČERNÝ, Antonín. *Sv. Jan Nepomuk Neumann ...* [online]. [cit.2014-02-18]. Dostupné z WWW: http://katolicka-kultura.web.cz/jan_nepomuk_neumann_na_filatelickem/jan_nepomuk_neumann_na_filatelickem.htm

HUNEŠ, Robert. *Co je hospic?* Dostupné z WWW: <http://www.hospicpt.cz/prachatice/co-je-hospic>

KAREŠ, Ivo. *Johann Nepomuk Neumann: Vlastní životopis.* [online]. [cit. 2014-02-13]. Dostupné z WWW: http://www.kohoutikriz.org/data/w_neuma.php

Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského: O nás hlouběji. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online]. [cit.2013-10-11] Dostupné z WWW: <http://www.boromejky.cz/11.htm>.

KOUTNÁ, Jana. *Historie města* [online]. [cit 2013-12-9] Dostupné z www: http://www.prachatice.cz/n_historie_20stoleti.html

PEŘINOVÁ, Iva. Katolický týdeník: Kde léčí boromejky. *Katolický týdeník* [online]. 2005 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <http://www.katyd.cz/clanky/ostatni/buh-v-mem-zivote/kde-leci-boromejky.html>

Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o.s.: *Význam pojmu canisterapie a jeho vývoj.* Dostupné z WWW: <http://www.canisterapie.org/c-33-pojem-a-vyvoj.html>

VOCEL, Richard. *Boromejky a svatý Karel Boromejský.* [online]. 2010 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z WWW: <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/boromejky-a-svaty-karel-boromejsky/>

Seznam příloh

- Příloha I.** Sv. Jan Nepomuk Neumann
- Příloha II.** Vojtěcha Hasmandová
- Příloha III.** Životopisná data Matky Vojtěchy
- Příloha IV.** Rodný dům Jana Nepomuka Neumanna
- Příloha V.** Pamětní deska Jana Nepomuka Neumanna na jeho rodném domě
- Příloha VI.** Zřizovací listina domova důchodců
- Příloha VII.** Hospic sv. Jana N. Neumanna (zadní část rodného domu s novou přístavbou)
- Příloha VIII.** Socha sv. Jana Nepomuka Neumanna v areálu hospice

Přílohy

Příloha I.

Svatý Jan Nepomuk Neumann

Příloha II.

Vojtěcha Hasmandová

Příloha III.

„Životopisná data Matky Vojtěchy

23.5.1914 – narozena v Huštěnovicích, okres Uherské Hradiště

12.5.1923 – první svaté přijímání v Huštěnovicích

31.5.1926 – svaté biřmování v Babicích

6.7.1927 – 31.8.1929 – vstoupila do kláštera ve Frýdlantě nad Ostravicí jako čekatelka

1.9.1929 – 12.6.1933 – jako čekatelka navštěvuje Učitelství u Sv. Anny v Praze II., studium ukončuje maturitou

14.8.1933 – obláčka

14.8.1933 – 15.8.1935 – noviciát – mateřinec Praha

15.8.1935 – první sliby – mateřinec Praha

1.9.1934 – 1.8.1941 – učitelka ve škole v Třeboni

21.8.1939 – 20.8.1941 – mateřinec Praha

19.3.1940 – věčné sliby – mateřinec Praha

21.8.1941 – 22.4.1942 – učitelka v Třeboni

23.4.1942 – 30.10.1942 – učitelka ve Frýdlantě nad Ostravicí

3.11.1942 – 31.8.1945 – ošetřovatelka v nemocnici ve Slaném

4.9.1945 – 1.9.1974 – učitelka na škole v Brně-Líšni

1.9.1947 – 11.2.1949 – ředitelka na téže škole

12.2.1949 – 29.4.1950 – různé funkce – mateřinec Praha

30.4.1950 – 10.9.1952 – Neumannium v Prachaticích

10.9.1952 – 10.5.1960 – vězeňská léta (České Budějovice, Písek, Pardubice)

30.5.1960 – propuštěna do Božic

31.5.1960 – 30.9.1969 – v charitním domově ve Vidnavě

8.7.1970 – zvolena generální představenou kongregace

20.7.1970 – 21.1.1988 – generální představenou – Znojmo-Hradiště

21.1.1988 – úmrtí den

28.1.1988 – pohřeb – hřbitov na Hradišti⁷⁶

⁷⁶ KRUPKOVÁ, Inviolata. *Láska smrtí nekončí, život Matky Vojtěchy Hasmandové*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, Životopisná data Matky Vojtěchy, s.76. ISBN 978-80-7195-704-1

Příloha IV.

Rodný dům Jana Nepomuka Neumanna

Příloha V.

Pamětní deska Jana Nepomuka Neumanna na jeho rodném domě

Příloha VI.

Zřizovací listina domova důchodců

OKRESNÍ ÚŘAD PRACHATICE Přednosta RNDr. Karel Škáchá CSc.

V souladu s delimitačním protokolem ze dne 1. 1. 1991
vydávám dle § 31 Zk 576/1990 Sb. tuto

z ř i z o v a c í l i s t i n u

pro příspěvkovou organizaci Domov důchodců Prachatice.

Zřizovatel: Okresní úřad Prachatice

Název organizace: Domov důchodců Prachatice.

Sídlo organizace: Prachatice, ^{Hauzmannova} Horní 142

IČO: 477109

Vymezení základního účelu a k tomu odpovídajícího předmětu činnosti:

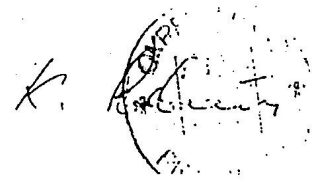
- domov důchodců je určen především pro staré občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči, kterou nemůže zajistit rodina
- je to zařízení s celoročním pobytem
- jsou zajišťovány všechny životně důležité úkony: celodenní stravování, ubytování, zajištění celkové osobní hygieny, všestranná zdravotní péče.

Statutární orgán: vedoucí domova důchodců a jeden jeho zástupce

Majetek, k němuž má organizace právo hospodaření: nemovitosti
a zařízení budov blíže specifikováno v příloze č. 1

Organizace je zřizována na dobu neurčitou.

V Prachaticích dne 2. 1. 1991

Příloha VII.

Hospic sv. Jana N. Neumanna (zadní část rodného domu s novou přístavbou)

Příloha VIII.

Socha sv. Jana Nepomuka Neumanna v areálu hospice

ABSTRAKT

PFEFFROVÁ, Petra. *Sociálně – charitativní dílo spjaté s rodným domem J. N. Neumanna*, České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Katedra teologických věd. Vedoucí práce prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Klíčová slova: Jan Nepomuk Neumann, Prachatice, Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského, dívčí škola, sirotčinec, zaopatřovací ústav, domov důchodců, hospic.

Práce se zabývá sociálně – charitativní činností v rodném domě Jana Nepomuka Neumanna, mapuje tuto činnost v období od 1686 do 1975. Popisuje sociální a charitativní činnost v tomto domě, kterou vykonávala Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Popisuje život a sociální činnost Jana Nepomuka Neumanna zejména v Americe. Tato práce také přibližuje vzhled města Prachatice v požadovaném období a přibližuje samotnou Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, společně Vojtěchou Hasmandovou, nejvýznamnější řeholnicí této Kongregace v Prachaticích. Dále popisuje sociální činnost od roku 1975 do současnosti, kdy byl v rodném domě domov důchodců a po roce 2005 hospic.

ABSTRACT

Social – charity work connected with the birthplace of J. N. Neumann.

Keywords: Jan Nepomuk Neumann, Prachatice, the Congregation of the Sisters of Mercy of St. Charles Borromeo, girls school, an orphanage, a provident institution, nursing home, hospice

This work deals with social - charity activities in the birthplace of Johann Nepomuk Neumann maps this activity in the period from 1686 to 1975. Describes the social and charitable activities in this house, which performed the Congregation of the Sisters of Charity of St.. Charles Borromeo. Describes the life and social activities of Jan Nepomuk Neumann, especially in America. This work also deals with the appearance of the city Prachatice requested period and brings itself to the Congregation of Sisters of Mercy of St.. Charles Borromeo, along with Vojtěcha Hasmandová, the most significant nun of the Congregation in Prachatice. It also describes social activity from 1975 to the present, when he was in their house for a retirement home and the hospice in 2005.